

Foarte umani, foarte divini (XII): Ceea ce contează cu adevărat

Provocarea de a fii sărac în duh trăind în mijlocul lumii.

01.09.2022

Este aproape miezul nopții. De aproape două ore bune, zgomotul străzii s-a deplasat spre a se instala în interiorul caselor. Acum este liniște. Se aud pașii ușori ai unei tinere din Nazaret; ea este vizibil însărcinată și avansează la brațul

soțului ei. Ei caută bâjbâind grota, care le-a fost oferită pentru a petrece noaptea. Dumnezeu va vedea născându-i-se Fiul său pe acest pământ. El, Atotputernicul, a hotărât să-i pregătească un loc aproape de cerul deschis. „Cuvântul lui Dumnezeu este un copil incapabil să vorbească [...]. Cine ar fi crezut? Crăciunul înseamnă să celebrezi un Dumnezeu nou, care ne schimbă logica și așteptările noastre [...]. Crăciunul lui Isus nu oferă securitatea căldurii căminului, ci frisonul divin care zguduie istoria”

[1]
—.

Deși, de-a lungul timpului amintirea ieslei din Betleem a rămas ca un loc primitiv, chiar dintr-un punct de vedere material, ea nu era probabil atât de călduroasă precum ne-o imaginăm noi. Care era intenția lui Dumnezeu în această alegere pe care ne-o imaginăm noi an de an în căminele noastre? În acea noapte,

Isus și Maria au împărțit comoara sărăciei. Părinții lui Isus au fost eliberați de tot ceea ce putea ascunde adevărata bogăție pe care erau pe punctul de a o primi. Având alegerea locului, a confortului, Creatorul a ales privațiunea de toate pentru a ne arăta ceea ce contează cu adevărat.

Împărăția celor săraci

„Noi asigurăm totul în afară de vreme bună și dragoste”: este ceea ce se putea citi pe un panou al unei companii de asigurări într-un sat, în care timpul se schimbă foarte des. Dacă nu putem hotărî timpul ce va veni, cu atât mai puțin putem garanta dragostea celorlalți. Nu există destui bani în lume pentru a forța pe cineva să iubească sincer. Este o realitate care ne neliniștește, poate un pic, căci ne privează de securitatea pe care o cunoaștem în alte domenii. Însă, trebuie să trăim cu această „marjă de eroare”: grija de

a controla totul blochează orice tentativă de a iubi și de a fi iubit; este imposibilă fericirea simplă dar robustă a celor ce dau și primesc liber. „Fericiți cei săraci în duh , căci a lor este împărăția cerurilor” (Mt 5,3); astfel începe Isus Predica de pe munte. Învățătorul oferă fericirea, pe pământ și în cer, celor care își încredințează lui Dumnezeu securitatea și bogăția.

Virtutea sărăciei, care nu se identifică cu sărăcia materială, financiară, pe care Biserica ne încurajează să o ameliorăm, face parte din virtutea cumpătării. Este o dispoziție care moderează, adică pune la locul său raportul nostru cu bunurile pe care Dumnezeu le-a creat. Cel sărac cu inima posedă bunuri și se bucură de ele fără să fie posedat de ele . El evită să-și plaseze securitatea în acumularea de bunuri și știe să detecteze în el însuși tendința noastră de a ne construi

viața, chiar în mod inconștient, ca și cum fericirea noastră ar depinde în mod fundamental de ceea ce avem... Și aceasta în ciuda punerii în gardă de Isus: „Dar, vai vouă, bogaților, pentru că vă primiți mângâierea!” (Lc 6,24).

După ce a ascultat timp de ani întregi tot felul de persoane, sfântul Josemaría comenta: „Când cineva își axează fericire exclusiv pe lucrurile de aici de jos – am fost martor la adevărate tragedii – , el pervertește folosirea rezonabilă și distruge ordinea înțelept dispusă de Creator. Inima sa devine atunci tristă și nesatisfăcută; el se angajează pe calea unei eterne nemulțumiri” ^[2]. Sărăcia ne permite să ne dăm seama de caracterul efemer al numeroaselor „securități” materiale, sau de superficialitatea anumitor momente de consolare care nu ating profunzimea sufletului. Sărăcia în duh ne permite, în sfârșit, să ne

bucurăm într-adevăr de realitate, pentru că ea ne leagă de lucrurile simple, de persoane, de Dumnezeu; de tot ce vrea să fie, fără altă formă de proces, contemplat și ne satisface astfel cele mai profunde dorințe ale noastre.

„Sărăcia în duh , nu înseamnă „om deschi celorlalți”, adică lui Dumnezeu și aproapelui său?” se întreba sfântul Ioan Paul al II-lea cu ocazia vizitei sale în 1980 într-o *favelă* din Rio de Janeiro. „Nu este adevărat că această beatitudine de „săraci cu duhul” conține în același timp o punere în gardă și o acuzare? [...] „Vai de tine”: acest cuvânt sună sever și amenințător, mai ales în gura lui Cristos care avea obiceiul să vorbească cu bunătate și blândețe”^[3]. Este adevărat că păcatul a alterat dorința noastră de posesiune. Prin urmare, deformăm cu ușurință raportul nostru cu bunurile create. Setea noastră de a posedea s-a

intensificat, poate, printr-o cultură în care valoarea economică – manifestată la rândul său prin statutul social sau imaginea percepută de ceilalți – a devenit adesea sursa ultimă a valorii. Cultura noastră tinde să ne convingă că prosperitatea și confortul sunt cheia fericirii. Totuși, știm toți că adevărata bucurie a omului se măsoară mai degrabă prin profunzimea și autenticitatea relațiilor sale cu ceilalți. Este bogăția celor săraci cu inima; alături de ea, solitudinea celor ce trăiesc în lux apare deseori ca o sărăcie dramatică.

O armonie pe care fiecare trebuie să o găsească

În 1968, în cursul unei întrevederi pe tema locului femeii în societate, o ziaristă l-a întrebat pe sfântul Josemaría despre virtutea sărăciei: ea dorește să știe cum să o trăiești și să o transmiți plecând de la viața de

familie. Răspunsul pleacă de la o premisă foarte clară: „Cel care nu iubește și care nu practică virtutea sărăciei nu are duhul lui Cristos. Iar acest lucru este valabil pentru toată lumea, atât pentru anahoreți, care se retrag în deșert, cât și pentru creștinul obișnuit, care trăiește în societatea umană” ^[4]. Cu alte cuvinte, oameni ,exterior foarte diferiți, ca cel care se retrage în deșert și cel care muncește în agitația orașului, pot trăi virtutea sărăciei într-un autentic spirit creștin. Totuși, atunci când „deșertul” pare să semnifice „sărăcie” sub toate unghiurile, cum este posibil să fii sărac trăind printre bunurile lumii? Ce model să urmezi atunci?

Sfântul Josemaría insistă asupra întrebării. Într-un prim timp, el indică două aspecte ale raportului nostru cu bunurile materiale, doi poli aparent opuși de conciliat. Pe de-o parte, necesitatea „unei sărăcii reale

care se remarcă și o poți atinge cu degetul, sărăcie, fructul unei elaborări intelectuale, care oferă unele semne exterioare foarte aparte, în același timp cu enorme deficiențe interioare, uneori chiar exterioare – fapt al lucrurilor concrete –, care să fie o profesie de credință în Dumnezeu, o manifestare pentru care inima nu este satisfăcută de lucrurile create, dar aspiră în Creator”. Pe de altă parte, naturalul cu care un creștin trebuie să fie „unul dintre mai mulți printre frații săi oameni, la viața cărora participă, cu care se bucură, cu care colaborează, iubind lumea și la toate lucrurile bune care există în lume, folosind toate lucrurile create pentru a rezolva problemele vieții” ^[5]. Iată provocarea sărăciei în duh în mijlocul lumii: să te detașezi de lucruri, iubindu-le ca pe un dar al lui Dumnezeu, să le împarți cu ceilalți. Dar rămâne întrebarea: „Cum să ne orientăm eforul? Dacă privim viața

lui Cristos așa cum ne-o prezintă evangheliile, nu vedem în el o abandonare absolută a bunurilor. Fiind de condiție modestă, nici bogat nici sărac, îl vedem mai degrabă folosindu-le într-o manieră echilibrată, virtuoasă, perfectă. Isus este cunoscut în satul său pentru că își câștiga viața prin profesiunea pe care o exercita alături de tatăl său (cf. Mt 13,55); el are o tunică frumoasă (cf. In 19,23); unele dintre reuniunile sociale la care participă sunt generoase, până în punctul în care, pentru a-l acuza , îl iau drept un mîncăcios sau băutor (cf. Mt 11,19); invită oameni înstăriți – Matei, Zaheu, Iosif din Arimateea și pe alții – să se apropie de Împărăția lui Dumnezeu. În afară de aceasta, predilecția sa , atît în activitatea sa cotidiană cît și în predicare, pentru cei care nu posedau nimic material este clară; el dă ca exemplu pe văduva săracă în relația cu Dumnezeu în raport cu cei bogați.

(cf. Lc 21,1-4); ne povestește cum săracul Lazăr ajunge în sânul lui Abraham, în timp ce bogatul, care locuia lângă el, rămâne afară (Lc 16,19-23); el spune clar că „este mai ușor unei cămile să treacă prin urechile unui ac decât unui bogat să intre în Împărăția lui Dumnezeu” (Mt 19,24); el îi sfătuiește pe discipolii săi să nu ia în timpul misiunii lor decât ceea ce le este indispensabil (cf. Lc 10,4-11); el însuși s-a născut în grota unuia și a fost înmormântat în mormântul altuia. Isus trăiește liber de orice atașare materială. În același timp, profită de bunurile create. Nu este vorba de un echilibru – un compromis instabil între doi poli – ci de armonie: frumusețea formei reușite. Iar această armonie o găsim în Isus Cristos.

Însă nu există rețete universale. „Să operezi sinteza acestor două aspecte, este în mare parte, chestiune personală, chestiune de viață

interioară, în vedere de a judeca fiecare clipă și de a găsi în fiecare caz ceea ce ne cere Dumnezeu. Eu nu vreau să dau reguli fixe” ^[6]. Există, într-adevăr, riscul standardizării, tentația de a realiza o listă de norme spre a fi sigur, în mod eronat, că trăiești o virtute. O asemenea abordare uită rolul indispensabil al prudenței, fără de care virtuțile nu pot exista atât de simplu. Prin urmare, nu este vorba atât de a fi ghidat prin „reguli teoretice” cât prin „această voce interioară care ne avertizează că egoismul sau o comoditate indusă pătrunde în noi” ^[7]. Important, spunea sfântul Josemaría la un moment dat, „nu se traduce în faptul de a poseda aceasta ori de a mânca din aceea, ci de a ne conduce în acord cu adevărul pe care ni-l învață credința noastră creștină: bunurile create sunt mijloace , nimic altceva” ^[8] De exemplu, în ceea ce privește eleganța vestimentară, el dă un exemplu care s-ar putea aplica la

alte domenii ale vieții obișnuite:
„Trebuie să te îmbraci după condiția ta, după mediul în care trăiești: familia ta, munca ta...; ca și colegii tăi, dar pentru Dumnezeu” ^[9]. În sfârșit, el făcea sugestii frecvente pe care fiecare le poate aplica în propria lui situație: să nu îți crezi nevoi, ai grijă de ceea ce ai, să renunți la ceva o anumită perioadă, să dai celorlalți ce este mai bun, să accepți cu bucurie inconfortul, să nu te plângi dacă îți lipsește ceva... și multe alte mici lucrurile care fiecare le poate descoperi în rugăciunea sa.

Iubirea lumii și solidaritate

Sfântul Josemaría a cunoscut sărăcia materială în mai multe momente din viața sa ^[10]. În afară de aceasta, se străduia să mențină anumite obiceiuri personale pentru a-și asigura spiritul de sărăcie, fără să se gândească la faptul că ele s-ar aplica tuturor credincioșilor Lucrării. În

plus, era conștient că Dumnezeu îl chema să transmită un spirit de sfințenie în mijlocul lumii și nu în afara ei. Astfel, chiar dacă alții sunt chemați la gesturi radicale de abandon material ca mărturie a bogăției supreme a lui Dumnezeu, era convins că specific creștinilor obișnuiți este să devină „o mărturie explicită de iubire pentru lume, de solidaritate cu oamenii” ^[11].

În cursul verii 1974, sfântul Josemaría a primit mai multe cupluri la Lima. Conferința a fost o surpriză, deoarece fondatorul Opus Dei fusese bolnav în zilele precedente. „Tată, îmi place ca familia mea să trăiască într-un oarecare confort”, a început una dintre persoanele prezente, drept preambul pentru a-l întreba cum să trăiască sărăcia în acest context. „Un lucru este ca voi să trăiți într-un oarecare confort și altul ca voi să faceți paradă de lux” i-a răspuns. „A doua parte, nu aș vedea-

o ca pe un lucru bun; prima parte, da. Dar tu ai datoria să le furnizezi alor tăi un oarecare confort [...].

Comportă-te ca un bun soț, ca un bun tată și fii generos cu soția ta și cu copiii tăi. Iar după acestea nu fă paradă de lux, sacrificăți-vă un pic, ajutați-i pe alții” ^[12]. A schițat ceea ce ar putea fi un itinerar de sărăcie în mijlocul lumii, iubind bunurile pe care Dumnezeu ni le-a dat: generozitate fără lux, privarea personală pentru a exersa această virtute, ajutor pentru cei în nevoi.

Cu o altă ocazie, sfântul Josemaría a dat ca exemplu o doamnă în vârstă pe care o cunoștea. Ea trăia virtutea sărăciei în condițiile în care nu avea probleme financiare: „Această persoană despre care vă vorbesc acum locuia într-o locuință nobilă, dar ea nu cheltuia nici măcar două pesete pe zi pentru ea. În schimb, plătea generos persoanele din serviciul său și consacra restul

venind în ajutorul celor nevoiași, impunându-și ei însăși privațiuni de tot felul. Această femeie nu era lipsită de niciunul din bunurile pe care atâția și le doresc, dar ea, personal, era săracă, foarte mortificată, detașată complet de orice” ^[13] .

Virtutea sărăciei trăită în plin oraș implică o preocupare eficientă pentru persoanele în dificultate economică. „Rugăciunea la Dumnezeu și solidaritatea cu cei săraci și cu cei suferinzi sunt inseparabile”, declară Papa Francisc. „Pentru a-i aduce un cult plăcut Domnului, este necesar să recunoaștem că orice persoană, chiar cea mai neajutorată și cea mai disprețuită poartă în ea imaginea lui Dumnezeu [...].

Întâlnirea cu o persoană săracă ne provoacă și ne face să ne întrebăm mereu: cum putem contribui la a

elimina sau cel puțin a atenua marginalizarea și suferința sa? Cum o putem ajuta în sărăcia sa spirituală?” ^[14] _____. Aceste întrebări și le pun în mod deosebit creștinii, care vor să-l aducă pe Cristos în mediul lor profesional, în care pot face atâtea lucruri pentru a-i ajuta pe ceilalți. De aceea sfântul Josemaría insista pe faptul că „noi avem obligația de a face astfel încât zilnic să fie mai puțini săraci în lume [...]. Bogăția este dată de muncă, copii, de specializare, de avansarea profesională, iar Lucrarea se bazează pe muncă” ^[15] _____.

Considerați ca foarte puțin lucru ceea ce ați donat, căci veți primi mult” ^[16] _____, a scris sfânta Tereza a Pruncului Isus. Virtutea sărăciei ne permite să fim fericiți în orice circumstanță, chiar și atunci când ne lipsește ceea ce avem nevoie . A fi sărac cu duhul înseamnă că ne punem încrederea nu în bunurile pe care le putem

controla, ci în Dumnezeu și, prin el, în ceilalți. „Liberi pentru a iubi: astfel este simțul duhului nostru de sărăcie, de austeritate și de detașare”^[17]. Să intrăm în acest spațiu de libertate, în care nu ne facem griji decât pentru necesar (cf. Lc 10,42), de ceea ce contează cu adevărat, înseamnă a păstra cea mai bună parte, cea care nu ne va fi luată.

.....

^[1] Papa Francisc Audiență generală, 19 dec. 2018.

^[2] Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 118.

^[3] Sfântul Ioan Paul al II-lea, *Discursuri*, 2 iulie 1980.

^[4] Sfântul Josemaría, *Convorbiri*, nr. 110.

^[5] *Ibid.*

[6] Sfântul Josemaría, *Convorbiri*, nr. 110.

[7] *Ibid.*, nr. 111.

[8] *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 118.

[9] *Ibid.*, nr. 122.

[10] Putem, de exemplu, indica falimentul afacerii tatălui său, atunci când el era adolescent, anii foarte duri ai războiului din Spania și penuria materială la sosirea sa la Roma.

[11] *Convorbiri*, nr. 110.

[12] Sfântul Josemaría, note luate cu prilejul unei reuniuni de familie, 25 iulie 1974.

[13] *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 123.

[14] Papa Francisc, Mesaj, 15-noiembrie-2020.

[15] Sfântul Josemaría, note luate cu ocazia unei reuniuni de familie, 24-apr.-1967.

[16] Sfânta Tereza din Avila, *Drumul perfecțiunii*, 33, 2.

[17] Mons. Fernando Ocáriz, Scrisoare pastorală, 14-feb.-2017, nr. 8.

Andrés Cárdenas M.

.....

pdf | document generat automat din
<https://dev.opusdei.org/ro-ro/article/foarte-umani-foarte-divini-xii-ceea-ce-conteaza-cu-adevarat/> (07.08.2025)